

Το Παπάκι Πάει...

Ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης παιδιών σε
θέματα εξαφανίσεων και αρπαγών

ΦΡΟΝΤΙΔΑ.
ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ.
ΙΣΟΤΗΤΑ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ, ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Το Χαμόγελο του Παιδιού

Εθνικό Κέντρο για τις Εξαφανίσεις και τα και τα Υπό Εκμετάλλευση Παιδιά
Δράση Πρόληψης και Ευαισθητοποίησης Παιδιών, Γονέων και Εκπαιδευτικών
Γαρυττού 80, Αγία Παρασκευή Αττικής, Τ.Κ. 15343
Τηλέφωνο επικοινωνίας: 2103306140
E-mail: school@hamogelo.gr
Website: www.hamogelo.gr

Επιστημονικά Υπεύθυνος:

Αλεβίζος Στέφανος, Ψυχολόγος (Med)

Συγγραφείς:

Αλεβίζος Στέφανος, Ψυχολόγος (Med)
Γαβριήλογλου Ματίνα, Ψυχολόγος (MA)
Γαλάνη Γιούλη, Ψυχολόγος (Msc)
Θεοδωροπούλου Βασιλική, Ψυχολόγος
Καβαλλιεράκη Μαρίνα, Εκπαιδευτικός
Καραμπίνου Κυριακή, Ψυχολόγος (Msc)
Μαρκουλάκη Ειρήνη, Ψυχολόγος (Msc)
Μπαράκου Σωτηρία, Ψυχολόγος (Msc)
Παπαδάτου Φωτεινή, Ψυχολόγος (MA)
Σουργκούνη Ειρήνη, Ψυχολόγος (PhdC)
Στάμου Έλλη, Ψυχολόγος
Τεμεκενίδου Πόπη, Ψυχολόγος (Msc)
Τζούμα Ναταλία, Ψυχολόγος (MA, Msc)
Χαραλαμποπούλου Γεωργία, Ψυχολόγος
Χατζή Βάσω, Ψυχολόγος (Msc)

Πίνακας περιεχομένων

Θεωρητικό Μέρος.....	4
Σκοπός του Προγράμματος.....	7
Περιγραφή Πληθυσμού	7
Δεοντολογικά Ζητήματα.....	9
Κίνητρα Συμμετοχής.....	10
Δυνατά Σημεία και Περιορισμοί του Προγράμματος.....	11
Μεθοδολογία Υλοποίησης	12
Αξιολόγηση.....	37
Παραρτήματα	39
Βιβλιογραφία	46

Θεωρητικό Μέρος

Εξαφανισμένα παιδιά ορίζονται τα παιδιά τα οποία χάνονται ή φεύγουν από το σπίτι τους και οι λόγοι για να συμβεί κάτι τέτοιο ποικίλλουν. Είναι χρήσιμο να αναφερθεί πως δεν υπάρχει ένας επίσημος κοινός νομικός ορισμός για τα εξαφανισμένα παιδιά και πως κάθε χώρα, μέσα σε αυτές και η Ελλάδα, δίνει τους δικούς της ορισμούς, ανάλογα με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες πραγματοποιείται η εξαφάνιση.

Η οργάνωση Missing Children Europe (MCE) προτείνει την παρακάτω κατηγοριοποίηση, η οποία να σημειωθεί ότι δεν υιοθετείται σε επίπεδο νομοθεσίας από όλες τις χώρες.

Παιδιά που φεύγουν από το σπίτι/φυγές (σε εθνικό/διεθνές επίπεδο). Ανήλικοι που φεύγουν από το σπίτι, από τα άτομα που είναι υπεύθυνα για τη φροντίδα τους ή από το ίδρυμα που τα έχει αναλάβει.

Απαγωγή από τρίτο άτομο. Οι απαγωγές ανηλίκων από άτομα εκτός των γονέων ή των ατόμων με γονική εξουσία.

Διεθνής απαγωγή από γονέα/διεθνής γονική αρπαγή. Περιστατικό όπου το παιδί μεταφέρεται ή αναγκάζεται να παραμείνει σε χώρα ή σε μέρος εκτός της κανονικής κατοικίας του από γονέα ή από άτομα με γονική εξουσία παρά τη θέληση του άλλου γονέα ή παρά τη θέληση του ατόμου με γονική εξουσία.

Αγνοούμενοι ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες. Οι εξαφανίσεις παιδιών που μεταναστεύουν, τα οποία είναι πολίτες χώρας όπου δεν υπάρχει ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων, είναι κάτω της ηλικίας των 18 ετών, έχουν χωριστεί από τους γονείς τους και δεν μεριμνεί για αυτά ενήλικος ο οποίος θα έπρεπε να το κάνει βάσει του νόμου.

Αγνοούμενα, τραυματισμένα ή με οποιοδήποτε τρόπο εξαφανισμένα παιδιά. Οι εξαφανίσεις ανηλίκων που έχουν χαθεί χωρίς προφανή λόγο (π.χ. μικρά παιδιά στην παραλία το καλοκαίρι) ή που έχουν τραυματιστεί και δεν μπορούν να βρεθούν αμέσως (π.χ. ατυχήματα σε αθλητικές δραστηριότητες, σε κατασκηνώσεις κ.λπ.), καθώς και παιδιά για τα οποία ο λόγος της εξαφάνισής τους δεν έχει προσδιοριστεί.

Η Ελλάδα φαίνεται να μην έχει αυτό το έντονο φαινόμενο σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα υπάρχει ο μικρότερος δείκτης αναφορών εξαφανισμένων παιδιών (μαζί με Κύπρο, Ολλανδία και Ισπανία) όπου αναφέρονται 6 έως 35 αναφορές ανά 100.000 παιδιά.

Οι λόγοι για τους οποίους ένας ανήλικος/μία ανήλικη μπορεί να εξαφανιστεί, μπορεί να είναι ατομικοί (έφηβοι που θέλουν να διασκεδάσουν χωρίς περιορισμούς, παιδιά που δεν θέλουν να υπακούουν σε εντολές, παιδιά που φεύγουν λόγω ερωτικής σχέσης, παιδιά που κάνουν χρήση

ναρκωτικών ή έχουν παραβατική συμπεριφορά, παιδιά με ψυχικά νοσήματα), οικογενειακοί (διαμάχες μεταξύ των γονέων, διαζύγιο γονέων, έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των μελών, οικονομικά προβλήματα, σωματικά και ψυχικά προβλήματα, σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική κακοποίηση), ή/και κοινωνικοί (έλλειψη υποδομών, κακές συνθήκες υγιεινής και εκπαίδευσης σε υποβαθμισμένες γειτονιές) (Khadijah, 2014; Commission, 2013; Safety Cops, 2002).

Ενδεικτικά, ο Εθνικός Οργανισμός για τα αγνοούμενα και τα υπό εκμετάλλευση παιδιά (National Center for Missing & Exploited Children (NCMEC) αναφέρει πως το 2016 καταγράφηκαν 465,676 εξαφανίσεις ανηλίκων (Key Facts n.d.). Από αυτές, το 99% οφείλονταν στους παραπάνω παράγοντες, σε απαγωγές από το οικογενειακό και μη περιβάλλον και στην άτυπη φυγή εφήβων ηλικίας 18-20. Σύμφωνα με τον Εθνικό Οργανισμό, μόνο 1% οφείλονταν σε εξαφάνιση λόγω άλλων παραγόντων (παιδιά τραυματισμένα ή που χάνονται με μη προσδιορισμένο τρόπο). Πρόσφατα ερευνάται και μία ακόμη κατηγορία εξαφανίσεων που αναφέρεται σε ασυνόδευτα ανήλικα προσφυγικού ή μεταναστευτικού καθεστώτος (Commission, 2013).

Το δικό μας εργαλείο απευθύνεται στις περιπτώσεις εξαφανίσεων που δεν υπάρχουν εμφανείς λόγοι και δεν μπορούν να προσδιοριστούν διαφορετικά (για παράδειγμα, μικρά παιδιά που παίζουν και χάνονται γιατί δεν μπορούν να βρουν τον δρόμο του γυρισμού) (Commission, 2013). Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται οι εξαφανίσεις που δεν υπακούν στα κριτήρια ένταξης των παραπάνω κατηγοριών.

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται παιδιά τα οποία είναι συνήθως κάτω των έξι ετών και είναι πολύ σημαντικό να σημειωθεί πως όταν συμβαίνει κάτι τέτοιο το παιδί τραυματίζεται ψυχικά όπως αν απηχθή από κάποιον άγνωστο (Hammer, Finkelhor & Sedlak, 2002). Μια τέτοια είδους εξαφάνιση μπορεί να οφείλεται σε ελλιπή επίβλεψη των φροντιστών ή στο γεγονός ότι επιτρέπεται σε παιδιά κυρίως μικρότερης ηλικίας που δεν έχουν την γνωστική και κοινωνική ωριμότητα, να διανύσουν μόνοι τους μεγάλη απόσταση από το σπίτι τους ή από το σημείο που ξέρουν (Achakzai, Mohammad, & Ramzan, 2011). Τα παιδιά από μόνα τους δεν μπορούν να καταλάβουν αν έχουν σωστή επίβλεψη ή όχι, γι' αυτό είναι θέμα των γονέων να εκπαιδεύουν σωστά τα παιδιά τους σε περίπτωση που χρειαστεί να διανύσουν μια μεγάλη και άγνωστη απόσταση.

Ο Εθνικός Οργανισμός για τα αγνοούμενα και υπό εκμετάλλευση παιδιά (International Centre for Missing and Exploited Children), το 2015, συνέταξε έναν οδηγό με κατευθύνσεις και προτάσεις έτσι ώστε να μειωθούν τα ποσοστά των εξαφανίσεων. Επιγραμματικά αυτά που προτείνει είναι τα εξής: 1) Διεθνής Νομοθεσία για τον προσδιορισμό των εξαφανισμένων παιδιών, 2) Μηχανισμός Αναφοράς και Καταγραφής των περιστατικών με εξειδικευμένο προσωπικό, ωράριο λειτουργίας 24 ώρες/7 ημέρες, χωρίς χρέωση, ανοιχτό προς γονείς και παιδιά. Αυτή η γραμμή είναι στην Ελλάδα η 116000 από το Χαμόγελο του Παιδιού, 3) Άμεση αναζήτηση των περιστατικών εξαφάνισης, 4) Κανονισμοί σχετικά με την μετακίνηση των παιδιών εντός και εκτός συνόρων,

5) Μια ολοκληρωμένη βάση δεδομένων για τα αγνοούμενα και υπό εκμετάλλευση παιδιά, 6) Ένα σύστημα διαχείρισης υποθέσεων για την οργάνωση και καταγραφή περιστατικών, 7) Σύστημα Διανομής Φωτογραφιών, 8) Κοινή επιχειρησιακή πολιτική, 9) Επίσημες συμφωνίες μεταξύ των οργανισμών που ασχολούνται με τις εξαφάνισεις, 10) Προγράμματα ενημέρωσης, εκπαίδευσης και παρέμβασης στην κοινότητα, 11) Συστήματα ειδοποίησης Έκτακτης Ανάγκης (ALERT), και 12) Προγράμματα πρόληψης στα σχολεία και εκπαίδευσης εκπαιδευτικών.

Το Πρόγραμμα Πρόληψης που θα εφαρμοστεί από το Χαμόγελο του Παιδιού απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς νηπιαγωγείων και σε εκπαιδευτικούς Α' και Β' τάξεων του Δημοτικού, οι οποίοι θα επιμορφωθούν, με σκοπό την εκπαίδευση των παιδιών σε σωστούς τρόπους αντίδρασης σε περίπτωση εξαφάνισής τους. Η ηλικιακή ομάδα που απευθύνεται το πρόγραμμα είναι παιδιά έως οκτώ (8) ετών, καθώς ο κίνδυνος σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα είναι αυξημένος.

Τα παιδιά ηλικίας μέχρι έξι ετών, λόγω και του αναπτυξιακού τους επιπέδου, δεν καταλαβαίνουν αμέσως ότι έχουν χαθεί. Για αυτό τον λόγο, είναι σημαντικό να εκπαιδευτούν σε παρόμοιες ιστορίες, χρησιμοποιώντας ήρωες που είναι γνώριμοι και σημαντικοί για αυτά. Τις περισσότερες φορές τα παιδιά που χάνονται προσπαθούν να επιστρέψουν μόνα τους, χωρίς να κατανοήσουν πως δεν γνωρίζουν τον δρόμο, κάτι που είναι ιδιαιτέρως επικίνδυνο. Επίσης, το παιδί σε περίπτωση που χαθεί, προσπαθεί να βρει έναν οικείο δρόμο ή ένα οικείο πρόσωπο, με αποτέλεσμα να μετακινείται συνεχώς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα και να μην μπορεί να εντοπιστεί από οικείους ή/και από την αστυνομία, αλλά και να απομακρύνεται περισσότερο από κοντινό οικείο προορισμό (Kasich, et al., 2012).

Η παρουσία και η συμβολή των ξένων σε περίπτωση που χάνεται χωρίς ιδιαίτερο λόγο ένα παιδί είναι πολύ σημαντική. Σε μία έρευνα (Achakzai, Mohammad, & Ramzan, 2011) το 85% των παιδιών που χάθηκαν και τελικά βρέθηκαν και επέστρεψαν στο σπίτι τους, τα κατάφεραν με την συμβολή της κοινότητας. Αυτό αποδεικνύει πόσο σημαντικό είναι για ένα παιδί να μπορεί να επικοινωνήσει επαρκώς με έναν ξένο σε περίπτωση που απαιτείται, όντας όμως εκπαιδευμένο να αναγνωρίζει τους «καλούς» από τους «κακούς» ξένους. Για αυτό τον λόγο, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εκπαιδεύσουν τα παιδιά να απευθυνθούν σε κάποιους ξένους και να ζητήσουν βοήθεια αν έχουν χαθεί, παρά το γεγονός ότι οι γονείς διδάσκουν στα παιδιά τους, να «μην μιλούν σε ξένους». Είναι σημαντικό λοιπόν, να υπάρχει ένα "Child Protection Plan" (Hedges, 2017), το οποίο θα βάλει το παιδί σε εφαρμογή σε περίπτωση εξαφάνισης.

Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας δείχνει ότι δεν έχει εφαρμοστεί κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης σχετικά με την εξαφάνιση σε παιδιά κάτω των 13 ετών. Σε κάποιες κατασκηνώσεις εφαρμόζονται προγράμματα εκπαίδευσης σε παιδιά ηλικίας 16-17 ετών (Child Safety Education Program n.d.), όχι όμως σε μικρότερα. Λόγω της σημασίας του προβλήματος λοιπόν κρίνεται απαραίτητο, τα παιδιά από πολύ μικρή ηλικία να εκπαιδεύονται σε θέματα εξαφάνισης, έτσι ώστε να περιοριστούν και άλλο τα ποσοστά εξαφάνισης σε αυτή την κατηγορία και να μπορούν να προστατεύσουν τον εαυτό τους αν βρεθούν σε ανάλογη θέση.

Σκοπός του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα «Το Παπάκι Πάει...» είναι ένα πρόγραμμα αγωγής υγείας με στόχο την ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων των παιδιών σε περίπτωση που βρεθούν σε συνθήκες εξαφάνισης μη προσδιοριζόμενης αλλιώς, δηλαδή σε συνθήκες που χάνουν τον προσανατολισμό τους ή για κάποιον λόγο δεν βρίσκονται κοντά στο άτομο που νομίμως ασκεί την επιμέλειά τους. Συνοπτικά, στόχος είναι τα παιδιά να έχουν αυξημένη επίγνωση των κινδύνων και να είναι σε ετοιμότητα (increase awareness). Το Πρόγραμμα υλοποιείται από τους/τις νηπιαγωγούς και τους/τις δασκάλους/ες, αφού πρώτα λάβουν σχετική επιμόρφωση από το επιστημονικό προσωπικό του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού».

Περιγραφή Πληθυσμού

Το Πρόγραμμα αφορά στην εκπαίδευση **εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας (νηπιαγωγών) και εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (δάσκαλοι και δασκάλες α' και β' δημοτικού)** που στελεχώνουν δομές προσχολικής αγωγής, πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δημόσιας ή ιδιωτικής νομικής υπόστασης. Η ομάδα των εκπαιδευόμενων εκπαιδευτών δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα **25 μέλη**. Στόχος της ομάδας εκπαίδευσης είναι να εκπαιδευτούν και να εξοικειωθούν οι εκπαιδευτικοί στην χρήση αυτού του εργαλείου για την πρόληψη των ανησυχητικών (μη προσδιοριζόμενων αλλιώς) εξαφανίσεων μικρών παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Η εφαρμογή του εργαλείου γίνεται κατά τη διάρκεια της φοίτησης των παιδιών σε αυτές τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Η ομάδα-στόχος της παρέμβασης, στην οποία εκπαιδεύονται οι νηπιαγωγοί και οι δάσκαλοι/δασκάλες, αποτελούν τα **παιδιά ηλικίας 4-8 ετών δηλαδή τα παιδιά νηπιακής ηλικίας και πρώτων τάξεων του Δημοτικού(Α' και Β')**. Κρίνεται απαραίτητη η υλοποίηση της παρέμβασης σε αυτές τις ηλικίες, καθώς αποτελεί ένα εξελικτικό στάδιο με χαρακτηριστικά που καθιστούν το παιδί ευάλωτο στον κίνδυνο απομάκρυνσης από τους γονείς, αποπροσανατολισμού και εν τέλει ανησυχητικής εξαφάνισης. Το εξελικτικό αυτό στάδιο ξεκινά με το τέλος της βρεφικής ηλικίας, όπου το παιδί παύει να είναι απόλυτα εξαρτημένο από τους γονείς και φροντιστές του και επιδιώκει την αυτονόμησή του. Τα παιδιά αποκτούν μία καλύτερη αίσθηση του εξωτερικού κόσμου και αρχίζουν να χτίζουν την αυτονομία τους. Σε αυτή την ηλικία ο εγκέφαλος και το νευρικό σύστημα έχουν ωριμάσει σε τέτοιο βαθμό ώστε τα καθιστά ικανά να επεξεργάζονται πληροφορίες πιο γρήγορα. Αποτελεί μία περίοδο έντονης κινητικότητας (τρεξίματος, σκαρφαλώματος, κ.λ.π.), όπου το παιδί αντιμετωπίζει κινητικές προκλήσεις, τις οποίες κατακτά εμπλουτίζοντας τις κινητικές του δεξιότητες. Ψυχοκοινωνικά, εξελίσσεται ώστε να αποκτήσει ενεργό ρόλο στον έλεγχο του περιβάλλοντός του, αποφασίζοντας μόνο του για τις δραστηριότητές

του. Συχνά, ακούγεται η φράση «Μόνος μου/Μόνη μου!» σε αυτή την ηλικία (Παρασκευόπουλος, 1985. Shaffer, 2004).

Επιπρόσθετα, έχοντας κατακτήσει ωριμότερες γλωσσικές και νοητικές ικανότητες, αναπτύσσει αποκλειστικά δικές του πρωτοβουλίες για την εξερεύνηση του περιβάλλοντός του. Πρόκειται για μία ηλικιακή περίοδο, όπου το παιδί βιώνει την κατάκτηση νέων δεξιοτήτων που το καθιστούν ικανό να αυτοεξυπηρετείται, να εξερευνά και να ελέγχει το περιβάλλον του σε βαθμό που να ανεξαρτητοποιείται από άλλα άτομα, και να δρα κατά βούληση. Το νήπιο δείχνει εμμονή για αυτονομία, την οποία όμως δεν μπορεί να διαχειριστεί ακόμα με αποτελεσματικότητα. Χρειάζεται ταυτόχρονος συνδυασμός ενθάρρυνσης για αυτονομία και καθορισμός ορίων μέσα στα οποία θα ασκεί την αυτονομία του. Το παιδί μπορεί μεν να βιώνει αυτή την «παντοδυναμία» συναισθηματικά και ψυχοκινητικά, όμως η νοητική του ανάπτυξη δεν υποστηρίζει πλήρως όλες του τις επιλογές, θέτοντας κάποιες φορές σε κίνδυνο την ασφάλειά του (Παρασκευόπουλος, 1985. Shaffer, 2004).

Συγκεκριμένα, η σκέψη και η προσοχή ενός νηπίου μπορεί να επικεντρωθεί σε ένα μόνο χαρακτηριστικό ενός προβλήματος και μπορεί να αγνοεί άλλες σημαντικές πληροφορίες (Feldman, 2011). Η μονοσήμαντη αντίληψη της πραγματικότητας μπορεί να θέσει το παιδί σε κίνδυνο εξαφάνισης, όταν π.χ. να του τραβήξει την προσοχή κάποιο αντικείμενο και να απομακρυνθεί από τους γονείς του, αφού παραμένει ακόμα προσκολλημένο στα εξωτερικά χαρακτηριστικά ενός ερεθίσματος (αντιληπτικός ρεαλισμός) (Παρασκευόπουλος, 1985). Περαιτέρω, η αντίληψη των νηπίων παρέχει πληροφορίες γενικές, αόριστες και συγκεχυμένες, με αποτέλεσμα αν ένα παιδί απομακρυνθεί αρκετά από τους γονείς, θα αδυνατεί να ανακαλέσει τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος από όπου αρχικά χάθηκε ή θα συγχέεται ως προς τον χώρο και τον χρόνο (Δημητρίου- Χατζηνεοφύτου, 2001).

Ο Piaget αναφέρει ότι τα παιδιά στην ηλικία των 4 με 5 ετών μπορούν να διανύσουν διαδρομή από το σχολείο και για απόσταση δέκα λεπτών μόνα τους. Μπορεί αυτό να το κάνουν σε καθημερινή βάση, όμως εάν κάποιος τους ζητήσει να αναπαραστήσουν τη διαδρομή ή να φτιάξουν το σχέδιο του σχολείου τους δεν είναι σε θέση να αναπαραγάγουν την τοπογραφική σχέση. Επίσης, σε αυτή την ηλικία τα παιδιά έχουν έντονη φαντασία, έτσι μπορεί να βρίσκονται σε ένα μέρος και να σκέφτονται κάτι άλλο (Παρασκευόπουλος, 1985). Αυτά τα δύο χαρακτηριστικά των παιδιών νηπιακής ηλικίας μπορεί να τα οδηγήσουν πιο εύκολα στις εξαφανίσεις, διότι δεν έχουν καλό τοπογραφικό προσανατολισμό και ακόμα και όταν βρίσκονται σε ένα γνωστό τους μέρος μπορούν να αποπροσανατολιστούν και να μην μπορούν να βρουν το δρόμο της επιστροφής. Ακόμη, σε συνδυασμό με την έντονη φαντασία τους μπορεί να τους κεντρίσει το ενδιαφέρον ένα ερέθισμα και να ξεχαστούν από τον στόχο τους (Feldman, 2011).

Κατανοώντας τα ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά αυτής της ηλικιακής περιόδου, γίνεται ξεκάθαρη η ανάγκη προστασίας των παιδιών και εκπαίδευσής τους, προκειμένου να γνωρίζουν με σαφήνεια πώς θα πρέπει να συμπεριφερθούν σε περίπτωση που απομακρυνθούν παρορμητικά από τους γονείς τους και αδυνατούν να τους εντοπίσουν.

Δεοντολογικά Ζητήματα

Στα πλαίσια της ορθής και ηθικής χρήσης του συγκεκριμένου εργαλείου παρέμβασης, θα πρέπει τόσο οι εκπαιδευτές των νηπιαγωγών, όσο και οι ίδιοι οι νηπιαγωγοί να ενεργούν πάντα με γνώμονα την τήρηση των επαγγελματικών τους κωδίκων δεοντολογίας (Πανεπιστήμιο Κρήτης, 2012).

Συγκεκριμένα, οι νηπιαγωγοί και οι δάσκαλοι κατά την υλοποίηση τόσο της εκπαίδευσης στο συγκεκριμένο πρόγραμμα παρέμβασης, όσο και της εφαρμογής του στην ομάδα-στόχο των παιδιών, θα πρέπει να τηρούν τους κανόνες συνειδητής συγκατάθεσης και προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Η "συνειδητή συγκατάθεση" αναφέρεται στην επαρκή ενημέρωση για τους στόχους της παρέμβασης, τις πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις, τη δυνατότητα άρνησης συμμετοχής ή αποχώρησης, ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμία συνέπεια.

Η "προστασία των προσωπικών δεδομένων" αφορά το νόμιμο δικαίωμα, αλλά και την κοινή προσδοκία, για προστασία (του απόρρητου) της ιδιωτικής ζωής, ιδιαίτερα σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες.

Όσον αφορά την υλοποίηση της παρέμβασης στα παιδιά, θα πρέπει επιπρόσθετα να λαμβάνεται υπόψη ότι για τα παιδιά, απαιτούνται αυστηρότεροι δεοντολογικοί κανόνες, που διαφοροποιούνται από αυτούς των ενηλίκων, καθώς είναι πιο ευάλωτα στο στρες και διαθέτουν περιορισμένη ποικιλία γνώσεων και εμπειριών (Βλαχόπουλος, 2015).

Συμπερασματικά:

1. Θα πρέπει εκτός από την συγκατάθεση του παιδιού, να υπάρχει και η έγγραφη συγκατάθεση του γονιού για τη συμμετοχή του παιδιού στο πρόγραμμα.
2. Θα πρέπει πάντα να υπερισχύουν τα δικαιώματα του παιδιού έναντι οποιουδήποτε άλλου σκοπού/στόχου.
3. Η ευθύνη για την τήρηση των δεοντολογικών αρχών ανήκει στο άτομο που υλοποιεί την παρέμβαση στα παιδιά, το οποίο φέρει την ευθύνη για την εφαρμογή της από συνεργάτες ή άλλα εποπτευόμενα άτομα.
4. Το άτομο που υλοποιεί την παρέμβαση θα πρέπει να ενημερώνει το παιδί για όλα τα χαρακτηριστικά της και θα πρέπει να απαντά στις ερωτήσεις του παιδιού με λεξιλόγιο που ανταποκρίνονται στην ηλικία του.
5. Το άτομο που υλοποιεί την παρέμβαση θα πρέπει να σέβεται την ελευθερία του παιδιού να συμμετάσχει ή όχι στην παρέμβαση και να διακόψει τη συμμετοχή του ανά πάσα στιγμή.

6. Το άτομο που υλοποιεί την παρέμβαση δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει οποιαδήποτε διαδικασία η οποία μπορεί να προκαλέσει βλάβη στο παιδί είτε σωματικά είτε ψυχολογικά.
7. Όλες οι προσωπικές πληροφορίες που αφορούν τα παιδιά, θεωρούνται εμπιστευτικές και αντιμετωπίζονται με τις αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.
8. Εάν υποπέσει στην αντίληψη του ατόμου που υλοποιεί την παρέμβαση κάτι που πιστεύει ότι βλάπτει την ομαλή ανάπτυξη και την ευημερία του παιδιού, θα πρέπει να το αναφέρει στους αρμόδιους και να δοθεί η κατάλληλη υποστήριξη και βοήθεια στο παιδί.

Κίνητρα Συμμετοχής

Σημαντική κινητοποίηση για την ομάδα των εκπαιδευτικών αποτελεί η πιστοποίησή τους στην χρήση ενός εργαλείου παρέμβασης για την πρόληψη των εξαφανίσεων, η οποία μπορεί να συνεισφέρει τόσο στη δια βίου εκπαίδευσή τους, όσο και στον εμπλουτισμό των επαγγελματικών τους δεξιοτήτων και του βιογραφικού τους.

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί μέσα από την εκπαίδευση που θα λάβουν, θα κατανοήσουν τη σημασία της πρόληψης των εξαφανίσεων στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Τα στατιστικά στοιχεία για τις εξαφανίσεις στην Ελλάδα για το 2017 που καταγράφηκαν από το Χαμόγελο του Παιδιού, αφορούν 38 ανησυχητικές για τη ζωή των παιδιών, εξαφανίσεις. Αξίζει να αναφέρουμε ότι στις ανησυχητικές εξαφανίσεις υπάρχουν περιστατικά παιδιών που είτε είχαν τραγική κατάληξη είτε έπεσαν θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης.

Τα προσδοκώμενα οφέλη της ομάδας στόχου, δηλαδή των παιδιών προσχολικής ηλικίας, είναι η ενημέρωση και η εκπαίδευσή τους σε θέματα προστασίας του εαυτού σε περίπτωση που βρεθούν σε κίνδυνο, όπως είναι η περίπτωση εξαφάνισης. Ο διαδραστικός-βιωματικός τρόπος εφαρμογής των δραστηριοτήτων καλλιεργούν την κριτική σκέψη, την ομαδικότητα και τη συνεργασία των παιδιών.

Δυνατά Σημεία και Περιορισμοί του Προγράμματος

Τα δυνατά σημεία του προγράμματος «Το Παπάκι Πάει...» είναι:

- Διαδραστικό υλικό (κύβος, κουτάλια, εικόνες)
- Ενεργή συμμετοχή των παιδιών (direct questions)
- Χρήση μουσικής
- Αναγνώριση καλού και κακού αγνώστου
- Απενεχοποίηση του ρόλου του αστυνομικού

Οι περιορισμοί που ενδέχεται να προκύψουν είναι:

- Τεχνικές δυσκολίες: Έλλειψη εξοπλισμού π.χ. υλικών κατασκευής, ραδιοφώνου
- Λόγω έλλειψης άλλων προγραμμάτων εκπαίδευσης στο πεδίο των εξαφανίσεων σε αυτή την ηλικιακή κατηγορία, δεν θα υπάρχει δυνατότητα σύγκρισης των αποτελεσμάτων της παρέμβασης.
- Λόγω της καθολικότητας του προγράμματος, δεν λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα γνωστικά και συναισθηματικά χαρακτηριστικά των παιδιών, που μπορούν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα της γνώσης και της εκπαίδευσης.

Μεθοδολογία Υλοποίησης

Αναφορικά με τη μεθοδολογία υλοποίησης, το Πρόγραμμα υλοποιείται με την αφήγηση ιστοριών και βασίζεται στη θεωρία του Παιδαγωγικού Κονστрукτιβισμού και στο μοντέλο ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ζωής (Life Skills) με έμφαση στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης των παιδιών.

Το Πρόγραμμα «Το Παπάκι Πάει...» μπορεί να εφαρμοστεί μόνο από εκπαιδευτικούς που έχουν εκπαιδευτεί στην υλοποίηση του προγράμματος μέσα από μία εξειδικευμένη και στοχευμένη εκπαίδευση. Η εκπαίδευση έχει βιωματικό χαρακτήρα, πραγματοποιείται από ψυχολόγους του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού» και διαρκεί 4 ώρες (1 τετράωρη συνάντηση). Η εκπαίδευση αφορά σε:

- ✓ Θεωρητικό υπόβαθρο / κίνδυνοι κατά την εξαφάνιση ενός παιδιού
- ✓ Τεχνικές αφήγησης παραμυθιού και δραστηριότητες εμβάθυνσης
- ✓ Δραστηριότητες κατασκευής κούκλας και απόδοσης έργου μέσω κουκλοθέατρου
- ✓ Διεργασία των μηνυμάτων του προγράμματος (βλ. στόχοι) σε μικρές ομάδες μαθητών/μαθητριών
- ✓ Συζήτηση σε κύκλο

Κατά την υλοποίησή του από τους/τις εκπαιδευτικούς το Πρόγραμμα εφαρμόζεται σε πέντε δίωρες συναντήσεις, οι οποίες αφορούν:

1. Κατασκευή κούκλας από τα παιδιά
2. Αφήγηση παραμυθιού
3. Παράσταση κουκλοθέατρου «Το Παπάκι Πάει...»
4. Δραστηριότητες εμβάθυνσης
5. Εκδήλωση σε γονείς/κηδεμόνες όπου τα παιδιά θα παρουσιάσουν τι έμαθαν

Ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των συναντήσεων μεταξύ των νηπιαγωγών και των μαθητών/μαθητριών.

1^η Συνάντηση: Φτιάξε τον Βοηθό Σου

Σκοπός

Εισαγωγή στην έννοια της κούκλας και της εξαφάνισης. Ο/Η εκπαιδευτικός θα εξηγήσει στα παιδιά ότι θα ξεκινήσουν μία δραστηριότητα, ένα παιχνίδι με στόχο να βοηθήσουν ένα παιδί αλλά και ένα παπάκι να βρουν τον δρόμο για το σπίτι τους. Προκειμένου να το καταφέρουν αυτό το κάθε παιδί θα χρειαστεί μία κούκλα βοηθό, την οποία θα φτιάξουν στη συγκεκριμένη συνάντηση.

Η κούκλα παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών (κοινωνικά, γνωστικά, γλωσσικά και συναισθηματικά). Η κούκλα βοηθάει το παιδί να μπει στον κόσμο των μεγάλων και να κατανοήσει αλλά και να αναπαράγει συμπεριφορές (Γενειτάκη-Αρβανιτίδου, 1992. Δαράκη, 1992). Πολλές φορές τα παιδιά την αγαπούν, την μισούν, την τιμωρούν, την θαυμάζουν. Είναι σαν «έμψυχος σύντροφος» (Χατζοπούλου, 1999, σελ. 31) και μέσω αυτής, στέλνουν μηνύματα και εκφράζουν ανάγκες και επιθυμίες (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011). Επίσης, η χρήση κούκλας για ένα θέμα που μπορεί να φοβίσει τα παιδιά, χρησιμοποιείται και σαν αντικείμενο μετάθεσης του φόβου. Ωστόσο, κάποια ιδιαίτερη ή έντονη αντίδραση του παιδιού στο θέμα της εξαφάνισης, θα πρέπει να προβληματίσει τον/την εκπαιδευτικό και απαιτείται πλαισίωση με την καθοδήγηση ειδικών.

Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση στις κούκλες εκείνες που έχουν δικές τους προσωπικότητες, ονόματα, ηλικία και φύλο (Babette, 2008). Η χρήση της κούκλας μέσα στην τάξη μπορεί να είναι πολύ σημαντική για τη μάθηση των παιδιών προσχολικής ηλικίας, καθώς μέσω του φανταστικού κόσμου και του μύθου αλλάζουν την νοοτροπία και την ενέργεια μέσα στο χώρο της εκπαίδευσης (Peyton, 1996). Η κούκλα αποτελεί ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που επιτρέπει την ταυτόχρονη εκπαίδευση και ψυχαγωγία στα παιδιά προσχολικής ηλικίας (Κιτσάρας, 1991). Έτσι λοιπόν, η κούκλα βοηθός που θα φτιάξουν τα παιδιά θα τα συντροφεύσει σε όλες τις δραστηριότητες. Αυτή η κούκλα στην ουσία θα λειτουργήσει ως άλλος εαυτός που θα παρακολουθεί, θα προβληματίζεται και θα παρεμβαίνει. Μέσω αυτής τα παιδιά θα μάθουν, θα εκφράσουν φόβους, προβληματισμούς και επιθυμίες για το θέμα της εξαφάνισης.

Σημειώσεις:

Ο/Η εκπαιδευτικός είναι σημαντικό να επιλέξει έναν τρόπο εισαγωγής που ταιριάζει στην ομάδα των παιδιών σε γνωστικό και συναισθηματικό επίπεδο (Κιτσάρας, 1991), καθώς το θέμα της εξαφάνισης είναι ένα θέμα που από μόνο του μπορεί να προκαλέσει άγχος και φόβο (λόγω της ηλικίας των παιδιών). Προτείνονται κάποιες ιδέες για εισαγωγή στην ιστορία, ωστόσο, ο/η εκπαιδευτικός γνωρίζει καλύτερα πως και με τι τρόπο θα προσεγγίσει τα παιδιά της τάξης του/της σε αυτό το ζήτημα.

Παρακάτω θα ακολουθήσουν δύο ιστορίες. Η μία θα είναι για ένα παιδί, τον Αλέξανδρο, που χάνει τη μαμά του στη λαϊκή αγορά και τη συμβαίνει και την βρίσκει. Η δεύτερη για ένα παπάκι που χάνει τη μαμά πάπια στο σούπερ μάρκετ και πρέπει τα παιδιά με τη βοήθεια της κούκλα τους να το βοηθήσουν να την βρει (και έχοντας μάθει από την πρώτη ιστορία του Αλέξανδρου τι κάνουμε σε αυτές τις περιπτώσεις). Στόχος είναι μέσα από αυτές τις ιστορίες τα παιδιά βιωματικά να εκπαιδευτούν τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση εξαφάνισης, έτσι ώστε να βρούνε τους γονείς τους όσο το δυνατόν πιο σύντομα.

Εισαγωγή – Προτάσεις

- *Μία ενδεικτική δραστηριότητα για να μπορέσει να γίνει καλύτερα η εισαγωγή είναι η εξής: Ο /Η εκπαιδευτικός έχει ήδη φτιάξει από πριν ένα παπάκι και μπορεί με μεγάλη αγωνία να ενημερώσει τα παιδιά πως τον βρήκε έξω από σχολείο, προσκαλώντας τα να τον βοηθήσουν να βρει τη μητέρα του και έτσι να ξεκινήσει η ιστορία. Δηλαδή μπορεί να προιδεάσει τα παιδιά για το τι θα γίνεται τις επόμενες ημέρες και να τους συστήσει το παπάκι, τον Πάκο, τον ήρωα της δεύτερης ιστορίας.*
- *Ένας άλλος ενδεικτικός τρόπος εισαγωγής μπορεί να είναι: Σε πολλές περιοχές συγκεκριμένες ημέρες πραγματοποιείται λαϊκή αγορά. Ο/Η εκπαιδευτικός λοιπόν, μπορεί να επιλέξει να ξεκινήσει την αφήγηση του/της ανακαλώντας μία ιστορία που συνέβη πιθανόν στον ίδιο/α, ή που άκουσε σε αυτό το γνώριμο μέρος για τα παιδιά. Ο στόχος είναι να κατανοήσουν εν μέρει τα παιδιά πως αυτό είναι κάτι που μπορεί να συμβεί σε χώρους με πολύ κόσμο, χωρίς ωστόσο να κατακλυστούν από φόβο και πανικό πως αφού συνέβη σε κάποιον άλλο, θα συμβεί και στα ίδια.*

Διάρκεια: 60 λεπτά

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

1.1 Μικρές Φιγούρες από πλαστικά κουτάλια

Υλοποίηση

Με τα πλαστικά κουτάλια μπορούμε να φτιάξουμε είτε ανθρώπινες φιγούρες είτε ζώακια είτε υπερήρωες . Ανάλογα με τι θέλουμε, δημιουργούμε πρώτα τα ρούχα και τα διακοσμητικά και στη συνέχεια τα τοποθετούμε στον κορμό.

Αν δεν έχουμε κανένα από τα παραπάνω υλικά, φτιάχνουμε γρήγορες φιγούρες μόνο με ένα πλαστικό κουτάλι κα ένα ανεξίτηλο μαρκαδόρο για να ζωγραφίσουμε το πρόσωπο.

Μπορούμε επίσης να πούμε στα παιδιά να ζωγραφίσουν εκείνα τις φιγούρες σε λευκό χαρτόνι και μετά να τις κολλήσουμε στο άνω σκέλος του κουταλιού.

1.2 Μεγάλες Φιγούρες από ξύλινες κουτάλες

Υλικά:

- ✓ Πλαστικά κουτάλια σε διάφορα μεγέθη
- ✓ Χαρτόνι κανσόν/τσόχα/ύφασμα (ότι έχουμε από αυτά)
- ✓ Υγρή κόλλα
- ✓ Μαλλί
- ✓ Πλαστικά ματάκια αν έχουμε αλλιώς χρησιμοποιούμε ανεξίτηλο μαρκαδόρο
- ✓ Γκοφρέ χαρτί
- ✓ Βαμβάκι
- ✓ Πλαστελίνη προαιρετικά (αν θέλουμε να βάλουμε λίγο στη βάση έτσι ώστε να στέκεται η φιγούρα)

Υλικά:

- ✓ Ξύλινες κουτάλες
- ✓ Υγρή κόλλα
- ✓ Σιλικόνη
- ✓ Ακρυλικά χρώματα (αν δεν θέλουμε να διατηρήσουμε το χρώμα του ξύλου)
- ✓ Διάφορα κομμάτια από ύφασμα
- ✓ Και ότι άλλο υλικό έχουμε για διακόσμηση

1.3 Φιγούρες από ρολό τουαλέτας

Υλικά:

- ✓ Ρολό τουαλέτας
- ✓ Υγρή κόλλα/σιλικόνη
- ✓ Διακοσμητικά υλικά
- ✓ Γλωσσοπίεστρα

Υλοποίηση

Ετοιμάζουμε τη φιγούρα μας και κολλάμε από κάτω ένα γλωσσοπίεστρο.

1.4 Φιγούρες από γάντια

Υλοποίηση

Γεμίζουμε την κάλτσα με ρύζι μέχρι το σημείο που θέλουμε να σχηματίσουμε το κεφάλι.

Δένουμε σφιχτά με νήμα ή κορδέλα.

Για το κεφάλι μπορούμε να τοποθετήσουμε μία μπάλα από αφρό, ή να δημιουργήσουμε μία με πολλές χαρτοπετσέτες.

Ξαναδένουμε σφιχτά και στη συνέχεια διακοσμούμε τη φιγούρα μας.

Υλικά:

- ✓ Κάλτσες
- ✓ Ρύζι
- ✓ Μάλλινο νήμα
- ✓ Κορδέλες
- ✓ Ματάκια
- ✓ Μπάλα από αφρό
- ✓ Χαρτοπετσέτες
- ✓ Κουμπιά
- ✓ Νήμα/Βελόνα
- ✓ Και ότι άλλο διακοσμητικό έχουμε

1.5 Φιγούρες από κάλτσα

Υλοποίηση

Σε αυτή την περίπτωση η κάλτσα δεν γεμίζεται με κάποιο υλικό γιατί δεν είναι στατική όπως η παραπάνω. Το χέρι μας μπαίνει μέσα και μιμείται τις κινήσεις του ανθρώπινου στόματος.

Για να δημιουργήσουμε το στόμα, γυρνάμε προς τα μέσα λίγο την κάλτσα και ράβουμε το σημείο, έτσι ώστε να δημιουργηθεί το σχήμα του στόματος.

Υλικά:

- ✓ Γάντι
- ✓ Ρύζι
- ✓ Μάλλινο νήμα
- ✓ Κορδέλες
- ✓ Ματάκια
- ✓ Μπάλα από αφρό
- ✓ Χαρτοπετσέτες
- ✓ Κουμπιά
- ✓ Νήμα/Βελόνα
- ✓ Και ότι άλλο διακοσμητικό έχουμε

2^η Συνάντηση: Ο Δρόμος για το Σπίτι

Σκοπός

Μέσα από την αφήγηση του παραμυθιού καλούνται οι μαθητές/μαθήτριες να κατανοήσουν βασικά μηνύματα σε περίπτωση που κάποιο παιδί βρεθεί στη θέση να έχει χάσει τη μαμά, τον μπαμπά του ή τον άνθρωπο που το επιβλέπει. Μέσω του παραμυθιού τα παιδιά θα έρθουν σε επαφή με την εμπειρία της εξαφάνισης και θα αποκτήσουν γνώσεις, οι οποίες αν και δουλεύονται σε έναν υποθετικό κόσμο, θα μπορέσουν να ανακληθούν και να εφαρμοστούν σε αντίστοιχες πραγματικές περιπτώσεις (Αναγνωστόπουλος, 1997).

Ακολουθούν δύο προτεινόμενες δραστηριότητες μετά από την αφήγηση του παραμυθιού.

Η 1^η Δραστηριότητα βοηθάει τα παιδιά να οπτικοποιήσουν το παραμύθι. Μπορεί να έχουν ήδη εκτυπωθεί οι εικόνες και ταυτόχρονα με την αφήγηση τα παιδιά να βλέπουν και τις εικόνες. Στη συνέχεια μπορεί να υπάρξει συζήτηση για το παραμύθι και τις εικόνες. Επίσης, το παραμύθι θα μπορούσε να γίνει πιο διαδραστικό, ρωτώντας τα παιδιά τι να κάνει κατά τη διάρκεια της αφήγησης. Ωστόσο, απαιτείται προσοχή για να μπορέσει το παιδί από τη φαντασία να περάσει στη γνώση.

Η 2^η Δραστηριότητα περιλαμβάνει τη δημιουργία κύβων με εικόνες. Αυτή η δραστηριότητα ενισχύει, με τη βοήθεια της οπτικοποίησης, την αναγνώριση συναισθημάτων (χαρά, λύπη, φόβος), τη λογική σύνδεση των πληροφοριών για τη δημιουργία μίας ιστορίας, τη δημιουργία εναλλακτικών σεναρίων αλλά και τη φαντασία.

Βασικά μηνύματα παραμυθιού και μηνυμάτων στα παιδιά:

1. Μένουμε σταθεροί στη θέση μας. (σημείωση για εκπαιδευτικό: καθώς οι γονείς/κηδεμόνες μετακινούνται συνεχώς για να βρουν το παιδί, διευκολύνεται η διαδικασία εύρεσης τους όταν μένουν σταθερά σε ένα σημείο)
2. Φωνάζουμε... και ζητάμε βοήθεια από πολλούς/πολλές και όχι από ένα άτομο (το παιδί είναι μόνο του, δεν ξέρει κανένα. Η συμβουλή δεν μιλάμε σε ξένο μπορεί να μην είναι αποτελεσματική, διότι στο χώρο μπορεί να είναι μόνο ξένοι. Έτσι, για να μειωθεί ο κίνδυνος βλάβης του παιδιού από κάποιον ξένο, θα πρέπει να ζητήσει βοήθεια από πολλούς ταυτόχρονα. Για να το πετύχει αυτό, φωνάζει και μαζεύεται πολύς κόσμος.)
3. Έχουν κάθε δικαίωμα να λένε ΟΧΙ αν κάτι τα ενοχλεί και τα τρομάζει.
4. Οι αστυνόμοι βοηθάνε τα παιδιά, δεν τα πάνε φυλακή. (σημείωση για εκπαιδευτικό: καθώς στο πλαίσιο της διαπαιδαγώγησης τα παιδιά ακούνε συχνά την φράση «κάτσε καλά γιατί ο αστυνόμος θα σε πάει φυλακή» στόχος είναι να απενοχοποιηθεί η έννοια του αστυνόμου, καθώς σε περίπτωση εξαφάνισης μπορεί να χρειαστεί να συνεργαστεί μαζί του.)

Σημείωση: στο παραμύθι το παιδί που χάνεται ονομάζεται Αλέξανδρος. Εάν στην τάξη υπάρχει παιδί με το όνομα Αλέξανδρος, το αλλάζουμε με άλλο ουδέτερο όνομα.

Διάρκεια: 60 λεπτά

2.1 Αφήγηση Παραμυθιού

Αφηγητής (Εκπαιδευτικός που αφηγείται):

Ο Αλέξανδρος είναι ένα συνεργάσιμο παιδί. Ακούει τις συμβουλές των γονιών του και προσπαθεί κάθε μέρα να τις καταλάβει και να τις ακολουθεί γιατί αισθάνεται ωραία με αυτό.

Μια μέρα ο Αλέξανδρος πήγε με τη μητέρα του/πατέρα του/ενήλικα στη λαϊκή. Του άρεσε πολύ να πηγαίνει, γιατί είχε πολύ κόσμο και έβλεπε ένα σωρό καινούρια πράγματα.

Φωνές, φασαρία, κίνηση, πάγκοι με φρούτα, μυρωδιές, ρούχα, παιχνίδια... και όλα κινούνται γρήγορα όπως στο λούνα πάρκ!

«Εδώ τα καλά μήλα, εδώ τα καλά πορτοκάλια» φώναζε ένας κύριος πίσω από τον πάγκο του.

Μαμά:

«Έλα Αλεξανδράκο μου να πάρουμε πορτοκάλια να σου κάνω φυσικό χυμό να πιεις» είπε η μαμά τραβώντας τον Αλέξανδρο προς τον πάγκο.

Αφηγητής:

Η μαμά διάλεγε πορτοκάλια και μιλούσε με τον άνθρωπο και ο Αλέξανδρος κοιτούσε τριγύρω του. Κάποια στιγμή πέφτει το μάτι του στον πάγκο με τα παιχνίδια. Εκείνο το καφετί μαϊμουδάκι που κρατάει 2 πιάτα (αυτά που έχουν και στα ντραμς) και κάθε τόσο τα χτυπάει είναι πραγματικά πολύ αστείο. Ντόινγκ, ντόινγκ, ντόινγκ!

«Πω πω» σκέφτηκε «φοβερό είναι» και έτσι όπως το κοίταζε, άφησε το χέρι της μαμάς του.

Μαμά:

«Κοντά μου Αλέξανδρε» είπε κατευθείαν η μαμά που τρόμαξε που της άφησε το χέρι.

Αλέξανδρος:

«Ναι μαμά» είπε ο Αλέξανδρος.

Αφηγητής:

Ο κύριος που πουλούσε τα παιχνίδια του χαμογελούσε... εκείνος τον κοίταξε αλλά δεν έκανε κάτι. Η μαϊμού είχε πολλή πλάκα!

Αλέξανδρος:

«Θα μου το πάρει η μαμά οπωσδήποτε» και γυρίζει να της το πει.

Όμως δεν την βλέπει. Πού είναι;

Αφηγητής:

Ο κόσμος φαίνεται πιο πολύς τώρα και ο Αλέξανδρος αρχίζει να φοβάται.

Αλέξανδρος:

«Πού να είναι η μαμά;»

Αφηγητής:

Δεν μιλάει και αρχίζει και περπατάει γρήγορα μέσα στα στενά, για να την βρει.

Αλέξανδρος:

«Ούτε εδώ, ούτε εδώ. Μα που είναι τέλος πάντων;»

Αφηγητής:

Και τότε συνειδητοποιεί ότι δεν ξέρει που βρίσκεται. Ο κόσμος περπατάει γρήγορα και τον σπρώχνει συνέχεια. Κανείς όμως δεν του δίνει σημασία.

Φοβάται πολύ. Πήγε σε μια γωνιά και άρχισε να κλαίει. Τότε τον πλησίασε μια κυρία με κόκκινα μαλλιά και μ' ένα αστείο πράσινο καπέλο. Ήταν λίγο περίεργη αλλά σκέφτηκε ότι ίσως τον βοηθούσε.

Άγνωστη κυρία:

«Τι έχεις μικρούλι; Γιατί κλαίς;»

Αλέξανδρος:

«Έχασα τη μαμά μου»

Άγνωστη κυρία:

«Μην στενοχωριέσαι», εγώ την ξέρω τη μαμά σου, είμαστε φίλες. Θα έρθεις σπίτι μου και θα την περιμένουμε να έρθει να σε πάρει. Έλα σήκω να πάμε».

Αφηγητής:

Η κυρία είχε κάτι πάνω της, μια σιγουριά και ήξερε και τη μαμά. Ο Αλέξανδρος ήταν πολύ φοβισμένος και μπερδεμένος ταυτόχρονα. Σηκώθηκε και έπιασε το χέρι της που του το είχε απλώσει.

«Θα πάω με τη φίλη της μαμάς μου» σκέφτηκε. «Όμως ποια φίλη; Δεν την έχω δει ποτέ στο σπίτι»

Αλέξανδρος:

«Κυρία.. πώς σας λένε;»

Άγνωστη κυρία:

«ΕΕΕ.. Στρατούλα » του είπε αλλά του έσφιξε δυνατά το χέρι και τον τράβαγε με δύναμη.

Αφηγητής:

Ο φόβος έγινε πιο μεγάλος τώρα... δεν ήξερε καμία Στρατούλα και σίγουρα θα θυμόταν αυτό το όνομα. Ο Αλέξανδρος προσπάθησε να σταματήσει αλλά εκείνη τον τράβηξε με δύναμη.

Θυμήθηκε τότε μια συμβουλή της μαμάς και του μπαμπά που του την έλεγαν συχνά «ΔΕΝ ΜΙΛΑΜΕ ΠΟΤΕ ΣΕ ΑΓΝΩΣΤΟΥΣ».

Ο Αλέξανδρος αντιστάθηκε και άρχισε να φωνάζει

Αλέξανδρος:

«Άφησε με, άφησε με, δεν θέλω να έρθω μαζί σου! και προσπαθούσε με το άλλο του χέρι να ελευθερώσει το χέρι που του κρατούσε η κυρία.

Αφηγητής:

«Τι γίνεται εκεί; τι συμβαίνει;»

Και ενώ πριν κανείς δεν τον κοίταγε τώρα όλοι είχαν σταματήσει και τον κοιτούσαν. Κάποιοι πιο θυμωμένοι φώναζαν σε αυτή την κυρία, η οποία του άφησε το χέρι και προσπαθούσε να φύγει. Πήγαν να τον πλησιάσουν κάνα δυο άνθρωποι, αλλά ο Αλέξανδρος άρχισε να τρέχει γρήγορα....

Ντρεπόταν πολύ. Έτρεχε, έτρεχε και πήγε κάπου και κρύφτηκε.

Και τώρα τι θα κάνει ο Αλέξανδρος;;; είναι μόνος του και φοβάται.

Αλέξανδρος:

«Δεν έπρεπε να είχε αφήσει ποτέ το χέρι της μαμάς του».

«Πώς θα την βρω τη μαμά μου; Πρέπει να σκεφτώ που μπορεί να είναι. ΑΑΑ σκέφτηκε... μα βέβαια.... θα με ψάχνει και εκείνη, οπότε θα πάω στο τελευταίο σημείο που με είδε... στο μαϊμουδάκι»

Αφηγητής:

Σηκώθηκε από εκεί που καθόταν και άρχισε να περπατάει. Σκεφτόταν ποιο δρόμο είχε πάρει... όλοι όμως ήταν τόσο ίδιοι.

Και να.... εκεί που περπατούσε... ο πάγκος με τα παιχνίδια!!! Ο Αλέξανδρος χάρηκε. Θα περιμένω εκεί μέχρι να με βρει η μαμά. Πλησίασε και έψαξε να βρει το μαϊμουδάκι... δεν ήταν εκεί. Σήκωσε τα μάτια και είδε τον κύριο που πουλούσε τα παιχνίδια ... δεν ήταν ο κύριος που του χαμογελούσε. «Και τώρα τι κάνουμε;» σκέφτηκε.

Ο Αλέξανδρος ήταν πια χαμένος. Έπρεπε όμως να κάνει κάτι..

Αλέξανδρος:

«Θα μιλήσω σε κάποιον, σκέφτηκε... ναι αλλά η μαμά και ο μπαμπάς λέει δεν μιλάμε σε αγνώστους. Και τότε πέρασε ένας αστυνομικός.... Ο Αλέξανδρος σκέφτηκε «οι αστυνομικοί πάνε τον κόσμο φυλακή και αν με δει μόνο μου θα με πάει φυλακή». Πήγε λίγο πιο πέρα για να μην τον δει ο αστυνομικός.

«Πρέπει όμως κάπου να μιλήσω... και αν όμως αυτός που μιλήσω είναι κακός και με πάρει μακριά, ακόμη πιο μακριά; Τι να κάνω;;; Αχ γιατί να αφήσω το χέρι της μαμάς μου.»

Αφηγητής:

Και να... εκείνη την στιγμή είδε μια κυρία με 2 παιδάκια στο χέρι της. Το ένα παιδάκι το ξέρει. Είναι στο ίδιο σχολείο. Δεν είναι φίλοι, είναι πιο μικρός, αλλά τον ξέρει.

Αλέξανδρος:

«Κυρία;»

Κυρία με 2 παιδιά:

«Ορίστε αγόρι μου;;;»

Αλέξανδρος:

«Να ξέρετε έχασα τη μαμά μου... δεν ξέρω που είναι...» και άρχισε να κλαίει γοερά.

Κυρία με 2 παιδιά: Εκείνη τον χάιδεψε – τρομαγμένη βέβαια – και του είπε «... ηρέμησε παιδί μου, θα την βρούμε τη μαμά....»

«Θυμάσαι που μένεις;»

Αλέξανδρος:

«Στο σπίτι μου» απάντησε

Κυρία με 2 παιδιά:

«Διεύθυνση θυμάσαι;»

Αλέξανδρος:

«Όχι» της είπε ο Αλέξανδρος... «έπρεπε να το ήξερα αυτό. Και μου το 'χανε πει όλοι»

Κυρία με 2 παιδιά:

«Το τηλέφωνο της μαμάς; Το θυμάσαι;»

Αλέξανδρος:

«Όχι» απάντησε και πάλι... κάτι θυμόταν αλλά να.. φοβόταν τόσο πολύ τώρα που δεν θυμόταν όλους τους αριθμούς.

Κυρία με 2 παιδιά:

«Ξέρεις τι θα κάνουμε;;;» του είπε

«Θα μας βοηθήσει ο αστυνομικός»

Αλέξανδρος:

«Όχι όχι ο αστυνομικός» θα με πάει φυλακή!

Κυρία με 2 παιδιά:

«Ηρέμησε καλό μου, οι αστυνομικοί αγόρι μου, βοηθάνε τα παιδιά, δεν τα πάνε φυλακή. Φυλακή πάνε οι άνθρωποι που έχουν κάνει κάτι κακό, που έχουν κάνει κακό σε άλλους ανθρώπους. Εσύ δεν έκανες τίποτα κακό».

Αλέξανδρος:

«Έκανα... άφησα το χέρι της μαμάς»

Κυρία με 2 παιδιά:

«Βέβαια... αλλά δεν έβλαψες κανένα. Ήταν ατύχημα, δεν ήταν κακή πράξη».

Αφηγητής:

Και έτσι πήγαν στον αστυνομικό.... Και τότε συνέβη κάτι μαγικό. Μόλις του είπαν τι έχει συμβεί ο αστυνομικός είπε...

Αστυνομικός:

«Έλα βρε Αλέξανδρε, που είσαι τόσες ώρες;;;; Η μαμά σου σε ψάχνει παντού!!! Ξέρω που είναι, έλα να σε πάω.»

Αφηγητής:

Ο Αλέξανδρος έπιασε το χέρι του αστυνομικού και τον ακολουθούσε... και πίσω του το παιδί από το σχολείο με τη μαμά του.

Για έναν περίεργο λόγο ο Αλέξανδρος δεν φοβόταν τώρα....

Αστυνομικός:

«Πού ήσουν τελικά Αλέξανδρε; Τι έγινε; ρώτησε ο αστυνομικός και ο ήρωας μας άρχισε να του λέει τι έχει συμβεί.

Και τότε ο αστυνομικός του είπε:

«Όταν φοβόμαστε κάνουμε πράγματα που μετά μπορεί να είναι λάθος. Δεν πειράζει όμως. Έτσι κάνουν όλοι οι άνθρωποι. Εσύ θα πρέπει να θυμάσαι ότι έτσι όπως έτρεχες μέσα στη λαϊκή δεν μπορούσαμε να σε βρούμε γιατί έφευγες από το σημείο που ερχόμασταν να σε βρούμε εμείς. Θα μένεις σταθερός εκεί που είσαι και όπως πολύ σωστά έκανες δεν θα μιλάς σε κανένα άγνωστο. Θα μάθεις όμως το τηλέφωνο του σπιτιού σου και αν σου ξανασυμβεί ποτέ -που είμαι σίγουρος ότι δεν θα ξανασυμβεί, αλλά να άνθρωποι είμαστε- θα πας σε ένα αστυνομικό και θα του πεις τη διεύθυνσή σου ή το τηλέφωνό σου.

Ή αν το πάθεις σε κάποιο κατάστημα ή στο λούνα παρκ, θα πας σε έναν υπάλληλο για να το πεις; Εντάξει Αλέξανδρε;

Και αν σου συμβεί στο δρόμο, συνέχισε ο αστυνομικός, πάλι μπορείς να πάρεις από ένα καρτοτηλέφωνο το 100 ή το 116000 που εκεί είναι άνθρωποι που θα σε βοηθήσουν.

Αλέξανδρος:

«Το 100 το γνωρίζω, τι είναι όμως το 116000 ;» ρώτησε ο Αλέξανδρος

Αστυνομικός:

«Το 116000 είναι το Χαμόγελο του Παιδιού... εκεί πάντα υπάρχουν άνθρωποι που ό,τι και να πάθεις, ό,τι και να σου συμβεί θα σε βοηθήσουν. Και μπορείς να πάρεις τηλέφωνο οποιαδήποτε στιγμή και χωρίς να έχεις λεφτά ή κάρτα. Απλά θα σηκώσεις το ακουστικό από το καρτοτηλέφωνο και θα πατήσεις 116000. Θα ακούσεις παιδικά τραγουδάκια και μετά θα το σηκώσει κάποιος και εσύ μπορείς να του πεις τι σου έχει συμβεί χωρίς να ντρέπεσαι ή να φοβάσαι...»

«116000, 116000, 116000», επαναλάμβανε από μέσα του για να μην το ξεχάσει.

«Τι ανόητος, οι αστυνομικοί δεν είναι για να πηγαίνουν τον κόσμο φυλακή, είναι για να βοηθάνε τον κόσμο. Άδικα τους φοβόμουν τόσο καιρό!»

Αφηγητής:

Και τότε ακούστηκε μια φωνή «παιδί μου» και χιλιάδες φιλιά βρέθηκαν στο πρόσωπο του Αλέξανδρου. Ήταν η μαμά του!

Μαμά:

«Γιατί με άφησες καλό μου;«Είσαι καλά; Να σε δω» είπε η μαμά και τον κοίταγε λες και ήταν η πρώτη φορά. Τώρα, ξέρεις τι πρέπει να κάνεις αν ξανασυμβεί αυτό το τόσο δύσκολο πράγμα. Τώρα πέρασε, ηρέμησε....»

«Σας ευχαριστώ πάρα πολύ» είπε η μαμά του Αλέξανδρου στην κυρία και στον αστυνομικό.

«Τι έγινε Αλέξανδρέ μου; Πού ήσουν;» ρώτησε η μαμά.

Αφηγητής:

Και ο Αλέξανδρος σκέφτηκε όλα αυτά που έγιναν. Και τι να έγινε άραγε αυτή η κυρία που πήγε να τον πάρει....

Αλέξανδρος:

«Θα σου πω μαμά, θα σου πω... πάμε σπίτι και θα σου πω»

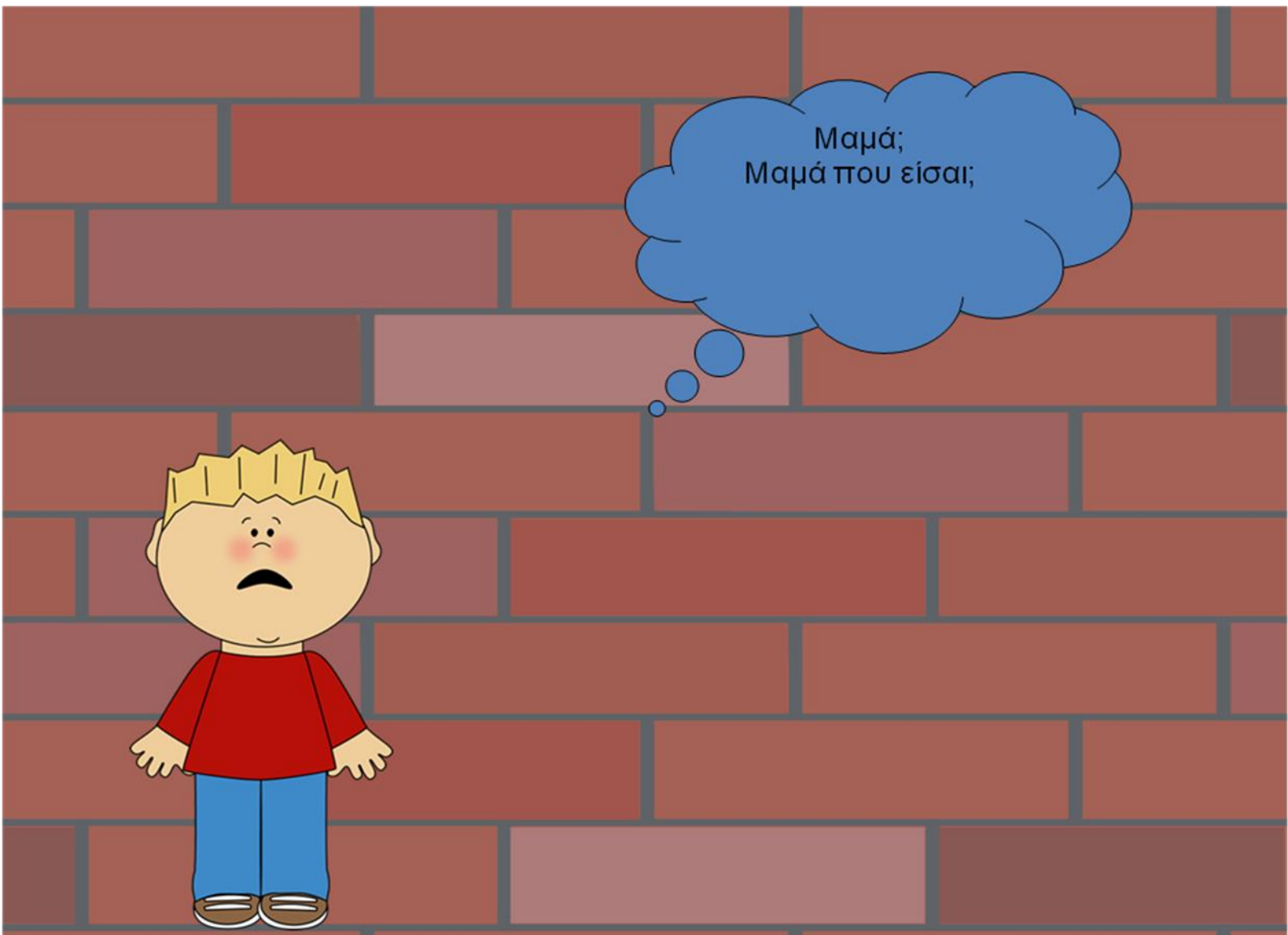
-Τέλος-

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

2.2 Μια Εικόνα... Μια Ιστορία

Δείχνουμε στα παιδιά διαδοχικά τις εικόνες από το παράρτημα 1

1^η εικόνα

Βοηθητικές ερωτήσεις:

- Τι βλέπεις;
- Πού πρέπει να πάει το παιδί;
- Τι πρέπει να κάνει;

2^η εικόνα

Βοηθητικές ερωτήσεις:

- Τι βλέπεις;
- Εάν δεν την ξέρει την κυρία πρέπει να πάει μαζί της;
- Εάν του πει ότι ξέρει τη μαμά του;
- Τι πρέπει να κάνει;

3^η εικόνα

Βοηθητικές ερωτήσεις:

- Ποιους βλέπεις;
- Ποιόν πρέπει να εμπιστευτεί ο μικρός;
- Ο αστυνομικός τι θα κάνει;
- Πώς θα τον βοηθήσει;

2.3 Ο Κύβος με τα Παραμύθια

Φτιάχνουμε με χαρτί κανσόν 3 θεματικούς κύβους . Σε κάθε πλευρά του κύβου κολλάμε εικόνες ανάλογα με το θέμα.

Ο κύβος με τους ήρωες: η κάθε πλευρά αυτού του κύβου απεικονίζει μία φιγούρα (Παιδί, Αστυνόμος, Μαμά, Ξένη Γυναίκα,)

Ο κύβος με τις αντιδράσεις: αντίστοιχα η κάθε πλευρά απεικονίζει αντιδράσεις (φωνάζω, μένω σταθερός, μιλάω σε κάποιον, παίρνω τηλέφωνο)

Ο κύβος των συναισθημάτων: φόβος, χαρά, λύπη

Το κάθε παιδί ρίχνει τον κάθε κύβο μία φορά και φτιάχνει τη δική του ιστορία έχοντας ως βάση τα τρία στοιχεία που θα του φανερώσουν οι κύβοι.

Σημείωση: Οι ιστορίες πρέπει να είναι σχετικές με την εξαφάνιση, τη σύνδεση των συναισθημάτων και τους τρόπους αντίδρασης, καθώς είναι οι βασικοί στόχοι αυτής της δραστηριότητας.

3^η Συνάντηση: Το Παπάκι Πάει

Σκοπός

Στη δραστηριότητα αυτή τα παιδιά με τις κούκλες τους θα βοηθήσουν τον Πάκο να βρει τη μαμά του. Στην πραγματικότητα αυτά που έμαθαν στην προηγούμενη συνάντηση, θα τα χρησιμοποιήσουν για να βοηθήσουν τον Πάκο να βρει τη μαμά του. Με τις κούκλες που έχουν φτιάξει τα παιδιά και οι εκπαιδευτικοί, θα γίνει το θεατρικό στο κουκλοθέατρο. Θα συμμετέχουν οι: Πάκο (παπάκι), Μαμά Πάπια, Ξένος, Αστυνομικός. Κατά τη διάρκεια του θεατρικού, ο Πάκο, σε κάποια σημεία, θα απευθύνεται στις κούκλες των παιδιών προκειμένου να του δώσουν τη σωστή κατεύθυνση. Στόχος αυτής της διαδικασίας είναι η αναπαραγωγή της γνώσης που έχει αποκτηθεί μέχρι στιγμής από τα παιδιά και η διαδραστική επικοινωνία και μάθηση (νηπιαγωγός/δάσκαλος/δασκάλα-μαθητής/μαθήτρια).

Διάρκεια: 60 λεπτά

Music: «Chill out Swans and ducks » για 1 min fade out στην αφήγηση.

Αφήγηση: Τι όμορφη μέρα που είναι σήμερα! Ο ήλιος λάμπει και τα κρυστάλλινα νερά της λίμνης είναι ήρεμα. Σήμερα ο Πάκο το μικρό παπάκι έχει τα γενέθλιά του, το ξέρατε; Το απόγευμα στη λίμνη θα στηθεί μεγάλο πάρτι και είστε όλοι καλεσμένοι! Θα τραγουδήσουμε και θα χορέψουμε και στο τέλος θα βοηθήσουμε τον Πάκο να σβήσει τα κεράκια. Όμως από την κουζίνα της μαμάς πάπιας λείπουν πολλά υλικά για την τούρτα. Γι' αυτό και θέλει να πάει στο Πάπι-μάρκετ στην πόλη. Ο Πάκο ποτέ δεν έχει πάει σε παπιμάρκετ. Θα είναι η πρώτη του φορά. Μα πού είναι όμως ;

(Βγαίνει μόνο η Μαμά Πάπια, ο Πάκο είναι ακόμα πίσω)

Μαμά Πάπια: Πάκο, Πάκο ξύπνα καλό μου έχουμε δουλειές σήμερα.

-Πάκο: Λίγο ακόμα μανούλα, νυστάζω πολύ!

-Μάπα Πάπια: Πάκο σήκω είναι μεγάλη μέρα σήμερα. Έχεις γενέθλια το ξέχασες; Πρέπει να πάμε στο σουπερμάρκετ να αγοράσουμε υλικά για την τούρτα.

-Πάκο: αααα Τα γενέθλια μου γιούπιιιι!!! Μισό λεπτό μανούλα να ρίξω νερό στο πρόσωπό μου, να πλύνω δοντάκια (ακούγεται ένας ήχος....) και

(ο Πάκο εμφανίζεται) **Ωπ να' μαι και εγώ!**

Μαμά Πάπια: Πιες το γάλα σου και φεύγουμε. Το πάπιμαρκετ είναι στην πόλη. Είναι πολύ μεγάλο και έχει πολύ κόσμο που ψωνίζει. Γι' αυτό να είσαι κοντά μου, εντάξει;

Πάκο: Εντάξει! Φύγαμε!

.....
Music: «Εισαγωγή» για 10 από το **0:18**
(forward) sec & fade out

Αφήγηση: Ο Πάκο και η μαμά του άφησαν πίσω τους τη λίμνη και κατευθυνθήκαν προς την πόλη. Σε λίγο το μεγάλο κτίριο του πάπιμαρκετ ήταν μπροστά τους. Πλησίασαν την πόρτα που άνοιξε μόνη της.

Music: Free supermarket 10 sec fade out

Από τα μεγάφωνα ακούγονταν μηνύματα και είχε πολύ κόσμο. Η μαμά Πάπια πήρε ένα καλάθι και προχώρησαν ανάμεσα στους διαδρόμους. Κάθε τόσο σταματούσε, έπαιρνε κάτι και το έβαζε στο καλάθι. Ο Πάκο κοίταζε εδώ και εκεί. Τόσα πολλά χρώματα, τόσα πολλά παιχνίδια...

Πάκο: Ααααα μα τι ωραία παιχνιδάκια είναι αυτά!

.....
Αφήγηση: Ο Πάκο άφησε για λίγο το φτερό της μαμάς του και πλησίασε να τα δει καλύτερα.

Πάκο: Πόσο αστεία είναι!!! Και αυτά τα χρωματιστά μπαλόνια θα είναι τέλεια για το πάρτι! Τι λες μαμά; Μαμά πού είσαι;

Music: Joker 5 Πού είναι η μαμά
20 sec & fade out

Αφήγηση: Ο Πάκο κοιτάζει δεξιά και αριστερά, αλλά η μαμά του δεν ήταν εκεί. Ο διάδρομος ήταν άδειος.

(Αλλαγή μουσικής) Το παπάκι τρόμαξε.

Διάλογος με τα παιδιά:

Πάκο:

Τι πρέπει να κάνω τώρα παιδιά;;

Να πάω να την βρω; Και αν χαθώ και άλλο;

Να κρυφτώ; Μα πώς θα με βρουν;

Να μείνω εδώ που είμαι γιατί η μαμά μου θα με αναζητήσει; (σωστή επιλογή)

**Music: Joker 1 Κάποιος
πλησιάζει για 10 sec & fade out**

Ο Πάκο φοβάται πολύ και κλαίει σιωπηλά. Ξαφνικά ακούει μια φωνή.

Ξένος: Τι έχεις παπάκι; Γιατί κλαις;

Πάκο: Έχασα τη μαμά μου.

Ξένος: Μην στεναχωριέσαι. Εγώ την ξέρω τη μαμά σου.

Πάκο: Αλήθεια;

Ξένος: Μα βέβαια γιατί η μαμά σου είναι μια.... Πάπια!

(Ο Πάκο προβληματίζεται..)

Πάκο: Μα φυσικά είναι Πάπια, τι θα ήταν ελέφαντας, αφού και εγώ Παπί είμαι!

Ξένος: Ναι βέβαια, έχεις δίκιο. Η μαμά σου φοράει όμως και ένα σάλι !

(ο Πάκο προβληματίζεται γιατί η μαμά του όντως φοράει ένα σάλι αλλά δεν είναι σίγουρος ότι μπορεί να τον εμπιστευτεί)

Πάκο: Ναι φοράει ένα σάλι!

Ξένος: Ένα σάλι με ροζ ελεφαντάκια και γκλίτερ! Έλα λοιπόν μαζί μου!

(η μαμά Πάπια φοράει κάτι άλλο)

Πάκο: Η μαμά μου δεν θα φορούσε ποτέ κάτι τέτοιο! Δεν σε πιστεύω. Θα μείνω εδώ να την περιμένω.

Ξένος: Καλά... όπως νομίζεις!

(Ο Ξένος φεύγει...)

**Music: Αστυνομός ενδιαμέσο
για 10 sec & fade out**

Αφήγηση: Μετά από λίγο εμφανίζεται ένας αστυνομικός. Ο Πάκο θυμάται ότι η μαμά του είχε πει να εμπιστεύεται την αστυνομία και να μην τη φοβάται.

Αστυνομικός: Τι έχεις μικρό Παπάκι;

Πάκο: Δεν βρίσκω τη μαμά μου. Ήταν δίπλα μου και μετά.... την έχασα.

Αστυνομικός: Δεν πειράζει, μην στεναχωριέσαι. Έλα να πάμε μαζί σε ένα ταμείο και από εκεί θα ζητήσουμε να την φωνάξουν από τα μεγάφωνα.

Ο Πάκο ηρεμεί και ακολουθεί τον Αστυνομικό.

Περιμένουν μαζί στο ταμείο και σε λίγο εμφανίζεται η μαμά.

Μαμά Πάπια: Πάκο!!!! Ανησύχησα τόσο πολύ! Τι έγινε;

Πάκο: Μανούλα!!! Συγγνώμη που έφυγα από δίπλα σου. Απλά είδα κάτι ωραία παιχνίδια για το πάρτι και... χάθηκα. Και μετά ήρθε κάποιος άγνωστος και μου μίλησε και μου είπε ότι σε ξέρει αλλά εγώ δεν τον πίστεψα.

Μαμά Πάπια: Μην στεναχωριέσαι. Πάει πέρασε. Απλά να θυμάσαι ότι σε μεγάλους χώρους όπως είναι τα σουπερμάρκετ και τα μαγαζιά, πρέπει να είσαι πάντα δίπλα μου. Πάμε τώρα σπίτι γιατί έχουμε πολλή δουλειά!

Και εσείς παιδιά είστε όλοι καλεσμένοι!!

4^η Συνάντηση: Τι Θα Έκανες Αν...

Σκοπός

Στη συνάντηση αυτή τα παιδιά βιωματικά θα εφαρμόσουν την προηγούμενη γνώση με διάφορα προτεινόμενα σενάρια. Ο στόχος είναι η επανάληψη των «βασικών μηνυμάτων» πρόληψης της εξαφάνισης.

Προτάσεις για την εφαρμογή σεναρίων

- Συζήτηση στην τάξη
- Δραματοποίηση
- Χρήση Κουκλοθέατρου

Διάρκεια: 60 λεπτά

4.1 Υποθετικό Σενάριο

1. «Τι θα έκανες εάν στο λούνα πάρκ κατέβαινες από το παιχνίδι και δεν έβλεπες τη μαμά σου;»

Επιθυμητή αντίδραση προς μάθηση: Μένω σταθερός/ή, δεν μετακινούμαι.

2. «Τι θα έκανες εάν τότε ερχόταν μία κυρία και σου έλεγε ότι ξέρει τη μαμά σου και να πας μαζί της;»

Επιθυμητή αντίδραση προς μάθηση: Λέω δυνατά ΟΧΙ

3. «Τι θα έκανες εάν η μαμά δεν σε έβρισκε, τι θα έκανες μετά; Σε ποιόν θα ζητούσες βοήθεια; Τι θα έκανες;»

Επιθυμητή αντίδραση προς μάθηση: Φωνάζω για να μαζευτεί πολύς κόσμος, όχι μόνο ένα άτομο.

4. «Τι θα έκανες εάν περνούσε ένας αστυνομός;»

Επιθυμητή αντίδραση προς μάθηση: Θα του ζητούσα βοήθεια.

Η διαδικασία συνεχίζεται μέχρι να απαντήσουν όλα τα παιδιά σε τουλάχιστον μία ερώτηση. Κάθε φορά αλλάζουμε το σκηνικό σε παραλία, παιδική χαρά, σούπερ μάρκετ, λαϊκή αγορά, εμπορικό κέντρο κ.ά.

5^η Συνάντηση: Ας Μάθει και Η Μαμά με τον Μπαμπά

Σκοπός

Να εκπαιδεύσουν τα παιδιά τους γονείς τους σε αυτά που έμαθαν. Τα παιδιά μαθαίνουν σε μορφή ποιήματος απαντήσεις σε κάποιες ερωτήσεις. Στις επόμενες ημέρες οι γονείς θα κληθούν, θα τους μοιραστούν χαρτάκια με ερωτήσεις και τα παιδιά και οι κούκλες τους θα απαντούν στις ερωτήσεις των γονέων. Τα παιδιά ήδη θα έχουν μάθει το ποίημα στο σπίτι από τις προηγούμενες μέρες οπότε στην πέμπτη αυτή συνάντηση θα προσκληθούν οι γονείς.

Διάρκεια: 60 λεπτά

5.1 Προτεινόμενες Ερωτήσεις

1. Ένα παιδάκι έκανε κούνια στην παιδική χαρά και όταν σταματάει δεν βλέπει την μαμά του. Τι θα το συμβούλευες;

Να μείνει σταθερό

Να μην κουνηθεί

Ούτε και να φοβηθεί

Η μαμά του θα το βρει

2. Ένα παιδάκι περπατάει και το πλησιάζει ένας κύριος για να του δώσει παγωτό. Το παιδί τον κοιτάει αλλά δεν τον ξέρει. Τι να κάνει;

Ένα ΟΧΙ θα του πει

Τόσο δυνατά, να κουφαθεί

ΟΧΙ ΟΧΙ δυνατά

Λένε στους ξένους τα παιδιά

3. Και εκεί που κάνει μπάνιο ένα παιδί στην θάλασσα, βγαίνει και δεν βλέπει τη μαμά ή τον μπαμπά. Τι να κάνει;

Θα κοιτάξει αριστερά και δεξιά

Εάν δεν βλέπει τον μπαμπά ή την μάμα

Θα φωνάζει δυνατά

Να έρθουν άτομα πολλά

4. Μία μέρα ο μπαμπάς και η μαμά λένε στο παιδί να κάτσει ήρεμα διαφορετικά θα έρθει ο αστυνόμος να τον πάει φυλακή. Τι να κάνει;

Τότε να πει με σιγουριά

Τι είναι αυτά που λες μαμά;

Οι αστυνόμοι βοηθάνε πάντα τα παιδιά

και τους φέρονται σωστά

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση του προγράμματος Το Παπάκι Πάει αφορά:

- Αξιολόγηση του προγράμματος από τα παιδιά
- Αξιολόγηση του προγράμματος από τους/τις εκπαιδευτικούς

Αξιολόγηση του προγράμματος από τα παιδιά

Με στόχο την αξιολόγηση του σεμιναριακού προγράμματος «Το Παπάκι Πάει...», του πρώτου προγράμματος εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης παιδιών σε θέματα εξαφανίσεων, κατασκευάστηκε από τους ψυχολόγους του Συλλόγου το παρακάτω ερωτηματολόγιο απευθυνόμενο σε μαθητές νηπιαγωγείου (βλ. Παράρτημα Ι).

Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι να διερευνήσει την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης αξιολογώντας την επίδρασή της στην αύξηση των γνώσεων των παιδιών, στη δυνατότητα λήψης αποφάσεων των παιδιών, όπως επίσης και στη διατήρηση των αποτελεσμάτων έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης. Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο εστιάζει σε τρία βασικά μηνύματα της παρέμβασης και καλεί τα παιδιά να απαντήσουν σε τρεις ερωτήσεις κλειστού τύπου διπολικής και πολλαπλής επιλογής. Οι ερωτήσεις συνδυάζουν εικονογραφημένο και γραπτό υλικό. Ο συνδυασμός του γραπτού κειμένου και της εικονικής αναπαράστασης υποστηρίζεται ως ο πιο κατάλληλος για την αναπτυξιακή ηλικία των νηπίων, καθώς με αυτό τον τρόπο η πληροφορία συνοψίζεται πιο γρήγορα (Imago, 2010).

Αξιολόγηση του προγράμματος από τους/τις εκπαιδευτικούς

Με στόχο την αξιολόγηση του σεμιναριακού προγράμματος «Το Παπάκι Πάει...», του πρώτου προγράμματος εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης παιδιών σε θέματα εξαφανίσεων, που κατασκευάστηκε από τους ψυχολόγους του Οργανισμού, συμπληρώνεται το παρακάτω ερωτηματολόγιο απευθυνόμενο σε εκπαιδευτικούς (βλ. Παράρτημα II).

Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι να διερευνήσει την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης αξιολογώντας την επίδρασή της στην αύξηση των γνώσεων των παιδιών, στη δυνατότητα λήψης αποφάσεων των παιδιών και στην αξιολόγηση των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τέσσερις (4) ερωτήσεις κλειστού τύπου που αφορούν την αξιολόγηση της χρήσης των εργαλείων/δραστηριοτήτων του προγράμματος, 3 ερωτήσεις μεικτού τύπου (κλειστή/ανοιχτή) που αφορούν τη συνολική αξιολόγηση του προγράμματος, 2 ερωτήσεις κλειστού τύπου που αφορούν την αύξηση των γνώσεων των παιδιών και τη δυνατότητα λήψης αποφάσεων των παιδιών, και 2 ερωτήσεις μεικτού τύπου που αφορούν τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί κατά την υλοποίηση του προγράμματος.

Το ερωτηματολόγιο θα χορηγείται αμέσως μετά την παρέμβαση και θα αποστέλλεται επώνυμα στο email του τμήματος πρόληψης (school@hamogelo.gr).

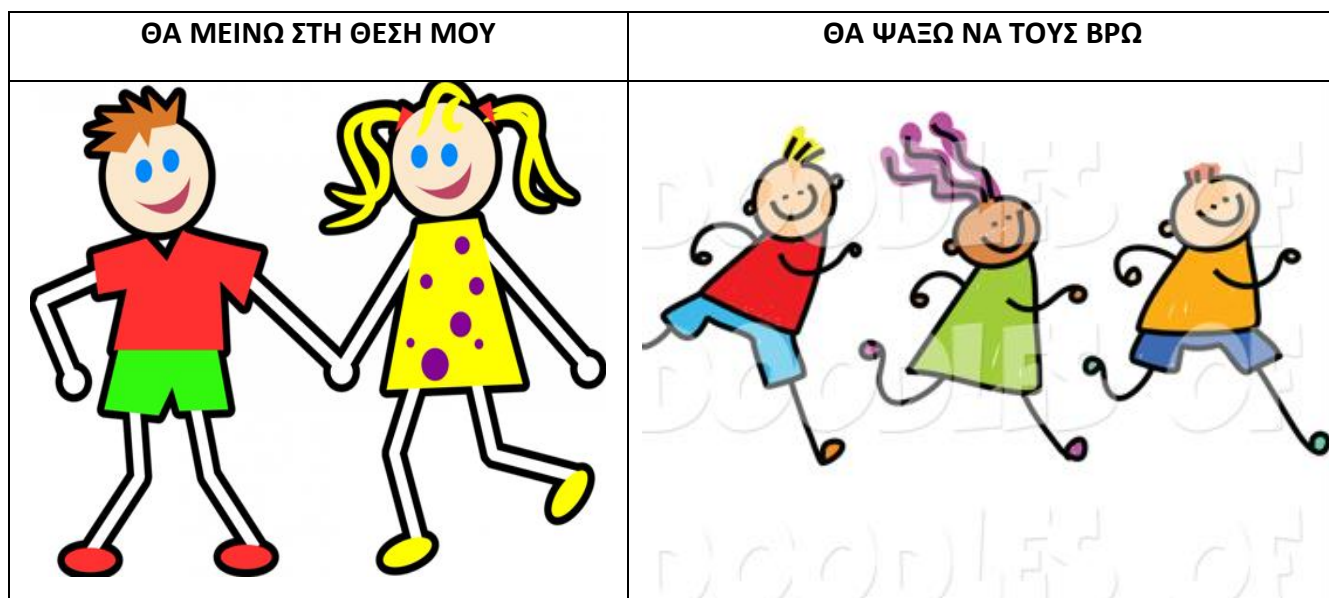
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – Αξιολόγηση του προγράμματος από τα παιδιά

Βρες και κύκλωσε τους σωστούς αριθμούς 100 και 116000 που πρέπει να καλέσεις για βοήθεια αν χαθείς						
100	116000	1266	111	15243	116000	
111000		101010	11	100	116000	100
10101	116000	11	100	116000		12121
100	111	116000		100	121	116000

ΑΝ ΤΗ ΜΑΜΑ/ΤΟ ΜΠΑΜΠΑ ΜΟΥ ΧΑΣΩ ΘΑ ΜΕΙΝΩ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΜΟΥ Ή ΘΑ
ΨΑΞΩ ΝΑ ΤΟΥΣ ΒΡΩ;

ΚΥΚΛΩΣΕ ΤΟ ΣΩΣΤΟ

ΑΝ ΠΟΤΕ ΧΑΘΩ : ΜΙΛΑΩ ΣΕ ΟΠΟΙΟΝ ΒΡΩ Ή ΜΙΛΑΩ ΣΕ ΕΝΑΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ

ΒΑΛΕ ΣΕ ΚΥΚΛΟ ΤΟ ΣΩΣΤΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II – Αξιολόγηση του προγράμματος από τους/τις εκπαιδευτικούς

Αξιολόγηση Προγράμματος «Το Παπάκι Πάει...»

(Νηπιαγωγός/Δάσκαλος/Δασκάλα)

Όνοματεπώνυμο:

Νηπιαγωγείο/Σχολείο:

1. Αξιολογείτε τη διαδικασία κατασκευής κούκλας σημειώνοντας, για την ερώτηση κάθε σειράς, ένα Χ στη στήλη που εκφράζει τη γνώμη σας.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΟΥΚΛΑΣ	Σίγουρα Ναι	Ναι	Μάλλον Ναι	Μάλλον Όχι	Όχι	Σίγουρα Όχι
Τράβηξε το ενδιαφέρον των παιδιών						
Διευκόλυνε τους σκοπούς της εκπαίδευσης						
Ήταν χρήσιμη						
Άλλο (Παρακαλώ σημειώστε)						

2. Αξιολογείστε την αφήγηση του παραμυθιού σημειώνοντας, για την ερώτηση

κάθε σειράς, ένα Χ στη στήλη που εκφράζει τη γνώμη σας.

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ «Ο δρόμος για το σπίτι»	Σίγουρα Ναι	Ναι	Μάλλον Ναι	Μάλλον Όχι	Όχι	Σίγουρα Όχι
Κράτησε το ενδιαφέρον των παιδιών						
Άρεσε στα παιδιά						
Ήταν κατανοητό από τα παιδιά						
Οι εικονογραφημένες καρτέλες διευκόλυναν την κατανόηση του παραμυθιού						
Η χρήση των κύβων βοήθησε στην κατανόηση του παραμυθιού						
Προσέφερε στα παιδιά χρήσιμες γνώσεις						
Προσέγγιζε με σαφήνεια το θέμα						
Βοήθησε το διδακτικό μου έργο						
Ήταν εύκολο στην εφαρμογή του						
Άλλο (Παρακαλώ σημειώστε)						

3. Αξιολογείστε το κουκλοθέατρο σημειώνοντας, για την ερώτηση κάθε σειράς,

ένα Χ στη στήλη που εκφράζει τη γνώμη σας.

ΤΟ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ	Σίγουρα Ναι	Ναι	Μάλλον Ναι	Μάλλον Όχι	Όχι	Σίγουρα Όχι
Κράτησε το ενδιαφέρον των παιδιών						
Ταίριαζε στην ηλικία τους						
Προσέφερε στα παιδιά χρήσιμες γνώσεις						
Προσέγγιζε με σαφήνεια το θέμα						
Βοήθησε το διδακτικό μου έργο						
Ήταν εύκολο στην εφαρμογή του						

Άλλο (Παρακαλώ σημειώστε)

4. Αξιολογείστε τη μέθοδο χρήσης των σεναρίων σημειώνοντας, για την ερώτηση κάθε σειράς, ένα Χ στη στήλη που εκφράζει τη γνώμη σας. Αξιολογήστε ΜΟΝΟ τις μεθόδους που χρησιμοποιήσατε.

ΣΕΝΑΡΙΑ						
1. Η συζήτηση	Σίγουρα Ναι	Ναι	Μάλλον Ναι	Μάλλον Όχι	Όχι	Σίγουρα Όχι
Κράτησε το ενδιαφέρον των παιδιών						
Άρεσε στα παιδιά						
Ήταν κατανοητή από τα παιδιά						
Προσέφερε στα παιδιά χρήσιμες γνώσεις						
Προσέγγιζε με σαφήνεια το θέμα						
Βοήθησε το διδακτικό μου έργο						
2. Η Δραματοποίηση						
Κράτησε το ενδιαφέρον των παιδιών						
Άρεσε στα παιδιά						
Ήταν κατανοητή από τα παιδιά						
Προσέφερε στα παιδιά χρήσιμες γνώσεις						
Προσέγγιζε με σαφήνεια το θέμα						
Βοήθησε το διδακτικό μου έργο						
3. Το Κουκλοθέατρο						
Κράτησε το ενδιαφέρον των παιδιών						
Άρεσε στα παιδιά						
Ήταν κατανοητή από τα παιδιά						
Προσέφερε στα παιδιά χρήσιμες γνώσεις						

Προσέγγιζε με σαφήνεια το θέμα						
Βοήθησε το διδακτικό μου έργο						

5. Εντοπίσατε κάποια δυσκολία με τα παιδιά κατά την εφαρμογή του προγράμματος;

Όχι ☐

Ναι ☐ (Παρακαλώ, καταγράψτε τη δυσκολία και πως την αντιμετωπίσατε)

.....

.....

.....

.....

6. Εντοπίσατε κάποια δυσκολία κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου που στοχεύει στην αξιολόγηση του προγράμματος;

Όχι ☐

Ναι ☐ (Παρακαλώ, καταγράψτε τι είδους και πως την αντιμετωπίσατε)

.....

.....

.....

.....

7. Πιστεύετε ότι μετά την εφαρμογή του προγράμματος αυξήθηκαν οι γνώσεις των παιδιών σε θέματα εξαφανίσεων;

Σίγουρα Όχι ☐ Όχι ☐ Μάλλον Όχι ☐ Μάλλον Ναι ☐ Ναι ☐ Σίγουρα Ναι ☐

8. Πιστεύετε ότι μετά την εφαρμογή του προγράμματος τα παιδιά θα τείνουν να θυμούνται τους τρόπους αντίδρασης σε περίπτωση εξαφάνισης;

Σίγουρα Όχι ☐ Όχι ☐ Μάλλον Όχι ☐ Μάλλον Ναι ☐ Ναι ☐ Σίγουρα Ναι ☐

9. Έχετε να προτείνετε κάτι άλλο που πιστεύετε ότι θα βελτίωνε την ποιότητα του προγράμματος;

.....

.....

.....

.....

10. Εντοπίσατε οποιαδήποτε άλλη δυσκολία κατά την εφαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος;

Όχι ☐

Ναι ☐ (Παρακαλώ, καταγράψτε τι είδους και πως την αντιμετωπίσατε)

.....

.....

.....

.....

Σας ευχαριστούμε για τη συνεργασία!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Achakzai, J. M., Mohammad, J., & Ramzan, S., (2011). Keeping Vigilance at All Times: Preventing Lost Children. *International Journal of Humanities and Social Science* , 1(2)σσ. 48-52.

Babette, B. (2008). Equality in Action: a way forward with Persona Dolls. London: Trentham Books.

Comission, E. (2013). *Missing children in the European Union. Mapping, data, collections and statistics*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Child Safety Education Program (n.d). *A Child is Missing*. Ανάκτηση 5 25, 2017, από <https://achildsmissing.org/child-safety-education-program/> .

Feldman, R.S. (2^{ος} τόμος) (2011). Εξελεγκτική Ψυχολογία: δια βίου ανάπτυξη (Μπεζεβέγκης Η. Γ. Επιστημονική Επιμέλεια). Αθήνα: Gutenberg.

Findlay, P. &. (2011). *Missing and Abducted Children:A Law-Enforcement Guide to Case Investigation and Program Management*. National Center for Missing & Exploited Children.

Hammer H., F. D. (2002). *Runaway/Thrownaway Children: National Estimates and Characteristics*. Ανάκτηση 5 29, 2017, από ojjdp.ncjrs.org.

Hedges, C. (2017). *Understanding and Managing Risk in the Context of Missing Persons*. Belgium : The European Child Rescue Alert &Police Network on Missing Children.

International Centre for Missing and Exploited Children (2015). *Model Missing Child Framework*.

Kasich, J. et al. (2012). *Missing Children ClearingHouse*. Ohio: Ohio Attorney General's.

Key Facts (n.d.) *National Center for Missing and Exploited Childre*. Ανάκτηση 5 22, 2017 από <http://www.missingkids.com/KeyFacts>.

Khadijah A., S. N. (2014). Understanding the Factors of Children Missing/Running Away from Home in Malaysia. *Jurnal Teknologi (Social Sciences)* , 66 (1), σσ. 1-6.

Peyton, J. (1996). Puppet language: The science of communicative play. Ανάκτηση 01 2012 <http://www.puppetools.com/v3/librarv/pdf/PuppetLanauage.pdf>.

Safety Cops (2002). Missing Children. *Safety Cops*. Ανάκτηση 5 25, 2017, από http://www.safetycops.com/missing_children.htm

Shaffer, D.,R. (2004) (Αντωνοπούλου, Μ. μετάφραση). Εισαγωγή στην εξελικτική ψυχολογία και τις ερευνητικές στρατηγικές της. Σε Shaffer, D. R. (1^η εκδ.). *Εξελικτική Ψυχολογία- Παιδική ηλικία και εφηβεία* (σελ. 1-36). Αθήνα: Έλλην

Shaffer, D.,R. (2004) (Αντωνοπούλου, Μ. μετάφραση). Εισαγωγή στην εξελικτική ψυχολογία και τις ερευνητικές στρατηγικές της. Σε Shaffer, D. R. (1^η εκδ.). *Θεωρίες της ανθρώπινης εξέλιξης* (σελ. 37-71). Αθήνα: Έλλην

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αναγνωστόπουλος, Β. (1997). *Τέχνη και τεχνική του παραμυθιού*. εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα

Βλαχόπουλος Λ. Α. (2015). *Οδηγός για ψυχολογικές υπηρεσίες στο σχολείο. Οδηγός για σχολικούς ψυχολόγους σε σχολικά δίκτυα (ΣΔΕΥ), αλλά και γενικότερα στην σύγχρονη Γενική & Ειδική Αγωγή*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γενειτάκη- Αρβανιτιόου, Ε. (1992). *Η μικρή μας αυλαία*. εκδ. Σμυρνιωτάκης, Αθήνα

Δαράκη, Π. (1992). *Κουκλοθέατρο*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα

Δημητρίου- Χατζηνεοφύτου, Λ. (2001). *Τα 6 πρώτα χρόνια της ζωής*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κιτσαράς, Γ. Δ. (1991). Εισαγωγή στην Προσχολική Παιδαγωγική. Αθήνα: Παπαζήσης. Κιτσαράς, Γ.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011). Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό: Ειδικό Μέρος ΠΕ60 Νηπιαγωγοί. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

Πανεπιστήμιο Κρήτης (2012) . *Κώδικας Δεοντολογίας της Έρευνας*. Ηράκλειο: Πανεπιστήμιο Κρήτης

Παρασκευόπουλος, Ι. (2^{ος} τόμος) (1985). *Εξελικτική Ψυχολογία. Η Ψυχική Ζωή από τη Σύλληψη ως την Ενηλικίωση (Προσχολική Ηλικία)*. Αθήνα: Αθηνά

Χατζοπούλου, Κ. (1999). *Το κουκλοθέατρο ως μέσο αγωγής και άσκησης*. (Πτυχιακή Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 1999). Αναρτήθηκε από Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly 31/08/2017 15:43:52 EEST - 77.69.7.96